

ГОДИНА III.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 45.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАГА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40. А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСИ
НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

Ћ У Л И Ћ И У В Е О Ц И.

ЗАР ЈА ЉУБИТ ВИШЕ НЕСМЕМ . . .

Зар ја љубит' више не смем?

Зар се мени само крати

Своју драгу драгом звати,

Узданути, осећати?

Ко ми може љубав убит',

Ма да ј' срце раскидано!

— Ја те љубим, чедо моје,

Чедо моје — законано!

Ја не умем жеље крити,

Та жеље нам живот чине;

Ја још живим, а ко живи,

Тај за рајем својим гине.

И ја гинем срцем живим,

И ја гинем непрестано —

Ја за тобом гинем, злато,

Злато моје — законано!

Ти си мртва, мој животе,

Отишла си с овог света,

Тој даљини нема мере —

Па зар и то да нам смета!

Нека пада над и вера,

То ми љубав и не свлада —

Ја те љубим, празна сенко,

И без вере и без нада!

Сваком сјаје једна звезда

Гроз тамнину горких јада,

Сваког теши ова звезда —

А зар за ме нема нада!?

Зар ти ниси увек била

Мелем-цвеће мојих рана,

Зар ми ниси и сад нада,

Надо моја — закопана!

Кад су били часи златни,

Кад времена беху срећна,

Ја сам им'о много вере

— Ал' зар вера није вечна!

Зар је вера, што у јаду

Изневери сиротана!?

— Зар те не смем својом звати,

Веро моја — закопана!?

J. J.

ГЛУМЧЕВА ОСВЕТА.

(Свршетак.)

2.

Недељу дана по томе бејаше представа у корист
Дифрењу; и испаде да боље није пожелити могао —
те ће зато сад да процести своје глумце пајташе.

Једно красно после подне окупила се чета
браће глумаца и глумица, поседаше за сто сви

добре воље у лепо намештеној дворани глумца
домаћина, и у сласт им падаше јело и пиће, све
боље за бољим, што се на столу служило. У нај-
слаћем жеку и теку, наједаред отворе се дво-
рани врата, и незвана и непријављена уђу у
нутра двојица подворника у сјајноме руву. И

једани други донесоше по један кошар у рукама, па кошаре, пуне, теретне, скинуше и оставише на сред дворане, казујући: како један поштовач великога и на гласу глумца моли за допуштење, да сме тим, из кошара, указати му своју захвалност за лепо забављање и уживање толиких вечери, које му учини г. Дифрен.

Кличући поскакаше и отклонише заклопце са кошара. Из једнога помолише своје подугачке уске вратове боце, које чим видиш, познајеш, да је у њима шампањско вино; из другога пак извадише прекрасну паштету, већу и највеће поступаонице. Али се гости још и већма зачудише, кад паштету начеше, и у њој, мислиш сад ће у вис прхнути, насађене нађоше 12 јаребица печених, као на сунцу пржених, и у сваке у кљуну по један листак, и на лиску из „Заире“ улога Дифренова.

Признаше сви редом, да је та досетка дивна, да јој пара нема и са свим достојна Волтера. Паштети и господском вину шампањскоме указаше сваку по част — сутра дан за тим, доиста, узе Дифрен улогу, и стаде је на ново учити.

Остали глумци угледаше се на њ. И „Заира“ би на ново приказана на позорници — овај пут с великим успехом, ма да кљуне у позоришту не бејаху баш са свим пренуне онако, као први ред. Али већ друго вече по том једва си могао места добити и у позориште ући — и чим се завеса на свршетку спусти, чисто се дувари тресоше од громкога плескања и допадања. Песника и глумце изазиваху бурно без престанка; Волтер нађе за добро и не даде се тај пар видети.

Кад га сутра дан Гренобле к себи позове, без оклевања оде му Волтер у походе. Знао је он, да га за то управитељ зове, да се с њим погоди за тантијеме — а Волтер је био у таким приликама, да му је новац у свако доба био добро дошао.

— Реците ми дакле, драги Волтере — проговори Гренобле песнику, чим се овај у наслоњачи једној рахатно извалио беше — шта би ваше захтевање било?

— Једну четвртину од прихода сваког вечера, кад се мој комад узглуми!

— Пристајем!

— Уз то ћете ми напредити, што сам имао трошка око тога!

— Трошка? запитаће Гренобле зачуђен — а каква то трошка, молим вас, и колико?

— Ни мање ни више, већ онолико, што мене стаде, да комад на ново протурим на позорницу: то јест 12.000 франака (око 5.000 фор. аустр. вредности.)

Гренобле гледне сад, готово уплаирен, песника. А овај настави: „Морадох тврдоглавоме господину Дифрену листове улоге његове да пошаљем у паштети, у кљуновима од 12 јаребица. Ево вам рачуна за паштету и вино!

Гренобле разрогачи очи, бацив поглед један на хартију, коју му песник пружи. Ни речи не рече, већ устане и исплати му, колико је искао.

После подне тај дан, као обично, ићи ће Гренобле да држи пробу у позоришту; узети он тамо Дифрена под руку, те ће му на ухо пришаннути.

— Драги мој Дифрене! С приходом својим што осим плате добијате као режисер — задовољни сте, јелте?

— Хм, господине управитељу! — смешећи се рече на то Дифрен, готов будући, да ту прилику таки за перчин ухвати — кад би још која хиљадица франака приде била, то...

— То ћу вам ја — плане на мах Гренобле — који хиљадицу франака збрисати, па тим другога режисера наплатити; јест, јест! другога режисера, господине Дифрене, да не узморате више тражити у помоћ паштете за сарежисера, и да вам више не прописују посао кљунови јаребица!

За тим се окрене од њега и остави изненађеног глумца у гњеву и големој забуни.

Таки се овај сети, кому то напроси. Али, да ће се та ствар и у збиљу да изврне, то ће тек сутра дан да сазна, кад ће управитељ исплаћивати глумцима плате за прошли месец, Гренобле му закине четвртину од месечне плате, осорно му уз то још рекавши да ће му тако све донде закидати, док се год шала с они 12 печених јаребица са закуском до последње паре не исплати.

Глумац од чуда и једа не знаде шта ће; али ипак мораде слећи раменима па ћутати. Него и он стане озбиљно премишљати, да што већма, и чим пре врати као за срамоту и — за штету. Пресешће то Волтеру!

3.

Трећи дан иза овог догађаја седио је Волтер у својој соби писаћој; баш је склапао план за своју нову трагедију „Ерифилу“, која ће ваљати, да одмени „Заиру“. Сав сретан и блажен сам собом. Добре воље, храбар и весео. Можда већ у напред смишљаше, шта ће с оноликим добитком, што га готов ко у воску чега за потоње четир седмице, за које ће му се овај сад тек у замету зачеђени комад приказивати једно за другим. А биће, по свој прилици, да је и на оној дервој наштети коју хиљадицу франака заслужио — доста то, да се Волтер тај час никакву злу не надаше, кад му уђе послужитељ у собу, са завежљајем једним хартије под назухом, на метав завежљај на сто, рече: „Сад баш с поште дође, господине Волтере!“

Волтер брже боље дохвати завежљај, распечати га. — и ко би могао и помислити, у каквом се чуду на једаред нађе, кад разви завој и у њему виде све до једне улоге „Заире“. Чисто и не знаде, како му се у руци нађе леп један листак хартије што беше међу улогама, и на њему још лепше написано ево ово:

„Велепоштовани господине песнице!

„Зрело расудивши, по што сам послане ми улоге „Заире“ још једаред разгледао — нашао сам, да су по гдекоје речи сасма тегобне и тешке, па их не могу у својој слабој памети да утубим. Тако исто мисле и моја господа колеге. Враћам вам даклеу своје и у име њихово ево све до једне улоге на траг — желећи, да вам боље пође за руком, да нађете другу дружину глумачку, која ће бити проникнута правим вештачким духом, те ће умети дело ваше приказивати, као што ваља.

„Уз то мислим да не грешим, што вашим високоблагородију додајем к пијесу овоме и рецент, по ком се меси прекрасно тесто за наштете. А сва ова наштета, осим јаребица (и хране им коју не може стомак да поднесе) стоји само 12 франака. Употребив тај рецент моћи ће Ваше високоблагородство заслужити по каткад и нешто мало профита од једанаест хиљада девет стотина и осамдесет и осам франака —

а то на данашња зла и оскудна времена може поднети.

С велепоштовањем препоручује се Вашем Високоблагородству

Жан Маврис Дифрен
реж. и глумац.

Ко окамењен сеђаше Волтер на столици. Злобно писманце дркташе му у рукама.

— Том сам се колачу могао и надати од тога високогноснога ђавола, Дифрена — повиче на послетку Волтер, стиснув песницу и лупив њоме о сто.

— Хм, али шта сад?

Задубио се у мисли; све бадава, промућурном, досетљивом иначедуху волтеровом, тај пар ама баш ништа да падне на ум, не били како могао доскочити глумцу. Гњеван и сетан баца улоге на страну. Али га је и првашња воља за рад у томе прошла била.

Покушавао је још до некле, не би л' се како год приволели глумци, да глуме „Заиру“ — по на своје чудо и покор ни пошто му не пође за руком. Огорчени Дифрен се заклео био, да не ће ни речце више да чује, што би га могло сетити „Заире“. Ал' он умеде још и противнике песникове толико да раздражи — те кад се „Заира“ наштампа, ћипише на њу ужасном критиком по новинама па и броширама. И успеше. Публика охладни према том комаду волтеровом.

„Заира“ почиваше дуго у залећку. Кад по том изађе волтерово дело „Le temple du goût“ (Храм укуса), у ком песник безобзирце нападне на прве књижевнике свог доба — обрне се публици још и већма од „Заире“; и кад још за тим Волтер побеже у Лотриншку, у Циреј, на добро своје учене пријатељице, маргизе ди Чеслет, оде за њим и „Заира“ у заборав.

И једва године 1841. кад слава песникова изађе на глас по свој Јевропи — врати се на позорницу, с другим трагедијама, које међутим поникоше, и „Заира“, те ће славу песникову да казује до века.

За Дифрена, веле, да је реч своју и одржао, никад више није глумио улоге „Заире“.

То је била глумчева освета!

И.

Издаје управа српског народног позоришта

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

2. ПРЕСТАВА.

ВАН ПРЕПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 21. НОВЕМБРА 1874.

ВИЉЕМТЕЛ.

Драма у 5 чинова, од Ф. Шилера, с немачког.

О С О Б Е:

Херман Геслер, намесник царски у Швајцарској	Зорић.
Вернер барон Атингхаузен, заставник	Лукић.
Урлик Руденц, његов нећак	Недељковић.
Вернер Штауфахер	Марговић.
Валтер Фиршт	Вујић.
Виљем Тел	Ружић.
Куни чобанин	Добриновић.
Верни, ловац	Бунић.
Руди, рибар	* * *
Арнолд Мелхтал	Сајевић.
Конрад Баумгартен	Божовић.
Хедвига, телова жена, Валтера Фиршта кћи	Д. Ружићка.
Берта Брунекова, богата племићка	Ј. Сајевићка.
Валтер	Љ. Зорићева.
Виљем	М. Максимовићева.
Фрисарт	* * *
Лајтхолд	* * *
Рудолф Харас, геслеров коњушар	* * *
	Божовић

Више коњаника, сељака — Збива се у Швајцарској у почетку 14. века.

БОЛУЈУ: Ј. ПОПОВИЋЕВА, М. НЕДЕЉКОВИЋКА.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а вр. у српској народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.